

18 Yaşındaki Lise Öğrencilerinde Narsistik Kişilik Eğilimi ve Algılanan Ebeveyn Tutumları ile Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*

Investigation of the Relationship Between Perceived Parental Attitude and Narcissistic Personality Tendency and Life Satisfaction in 18-Year-Old High School Students

Çalışma Başvuru Tarihi: 01.06.2023
Çalışma Kabul Tarihi: 15.08.2023
Çalışma Türü: Araştırma Makalesi

Kevser HABAN**

Emel Aker AKTAN***

Anahtar Kelimeler:

Narsisizm,
Ebeveyn Tutumu,
Yaşam Doyumu.

Keywords:

Narcissism,
Parental Attitude,
Life Satisfaction.

ÖZET

Amaç: Araştırmalarda, özgüvenli bireyler yetiştirilmeye çalışılırken narsistik kişilik eğiliminin arttığı tespit edilmiştir. Bu nedenle gelişim dönemindeki lise öğrencilerine narsistik kişilik eğilimlerinin incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmanın amacı, narsistik kişilik eğilimi ve algılanan ebeveyn tutumu ile yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi incelemektir. **Yöntem:** Araştırmanın evrenini İstanbul ili Esenler ilçesinde yaşayan ve öğrenim gören 18 yaşını doldurmuş 1486 lise öğrencisi oluşturmuştur. Güç analizi hesaplaması yapılarak çalışmada, farklı türde 7 liseden rastgele seçilen 322 öğrenci ile çalışılmıştır. Katılımcıların 164'ü kız, 158'i erkektir. Araştırmanın yöntemi nicel ve son ölçümlüdür. Veri toplama araçları olarak; "Sosyodemografik Bilgi Formu"; "Narsistik Kişilik Envanteri", "Kısıtlanmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği" ve "Yaşam Doyumu Ölçeği"ni kapsayan toplamda 57 sorudan oluşan envanter kullanılmıştır. **Bulgular:** Araştırma bulgularına göre ebeveyn tutumlarının narsistik kişilik eğilimi üzerine etkisinin olmadığı görülmüştür. Erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre narsistik kişilik eğilimlerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Annelerinin eğitim seviyesi azaldıkça, öğrencilerin narsistik kişilik eğiliminin ve psikolojik sorun yaşama ihtimalinin arttığı saptanmıştır. Annelerinin eğitim seviyesi yükseldikçe, öğrencilerin yaşam doyumlarının arttığı saptanmıştır. Babalarının eğitim düzeyleri yükseldikçe öğrencilerin narsistik kişilik eğilim seviyelerinin azaldığı ve yaşam doyumlarının arttığı saptanmıştır. Aile gelir düzeyleri arttıkça öğrencilerin narsistik kişilik eğilim seviyelerinin ve yaşam doyum seviyelerinin yükseldiği görülmüştür. **Sonuç:** Ebeveyn tutumlarının narsistik kişilik eğilimi üzerine etkisinin olmadığı görülmüştür.

ABSTRACT

Objective: Studies have found that while trying to raise self-confident individuals, the tendency to narcissistic personality increases. For this reason, it is thought that it's important to examine the narcissistic personality tendencies of high school students in the developmental period. The aim of this study is to examine the relationship between narcissistic personality tendency and perceived parental attitude and life satisfaction. **Method:** The population of the research consisted of 1486 high school students over the age of 18 living and studying in Esenler district of Istanbul. Power analysis calculation was made and it was studied with 322 randomly selected students from 7 different high schools. 164 of the participants are girls and 158 of them are boys. The method of the research is quantitative and post-measurement. As data collection tools, inventories consisting of 57 questions were used including "Sociodemographic Information Form", "Narcissistic Personality Inventory", EMBU-C (Egna Minnen Barndoms Uppfostran for Children) and "The Satisfaction With Life Scale". **Results:** According to the findings of the study, it was determined that parental attitudes have no effect on narcissistic personality tendency. Male students have higher narcissistic personality tendencies than female students. As the educational level of their mothers decreased, students' narcissistic personality tendency and the possibility of having psychological problems increased. As the educational level of their mothers increased, students' life satisfaction increased. As the educational level of their fathers increased, students' narcissistic personality tendencies decreased and their life satisfaction increased. As family income levels increased, students' narcissistic personality tendency levels and life satisfaction levels increased. **Conclusion:** It was determined that parental attitudes have no effect on narcissistic personality tendency.

* Bu makale, aynı adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, kevserhaban@gmail.com, ORCID: 0009-0008-4140-1819

*** Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, Psikoloji Ana Bilim Dalı, emelaner.aktan@nisantasi.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6781-9171

1. GİRİŞ

Bireyin öğrenme süreci, anne karnındayken başlar. Bebek bu süreçte birçok şeyden haberdardır. Etrafında olan biten duyguları ve olayları veya istenip istenmediğini hisseder. Bebek, dünyaya geldiğinde ise ilk olarak annesi ile ilişki kurar. Annesiyle kurduğu ilişki sayesinde dünya ile olan bağlantısını sağlar. Çocuk 6 yaşına gelinceye kadar öğrenme sürecinde ebeveynlere –özellikle anneye- büyük bir görev düşer. Bebeğin tüm ihtiyaçlarını çoğunlukla annesinin gidermesi, annenin kendilik nesnesi olmasını sağlar (Kohut, 1971). Öğrenme süreci, ebeveynlerin çocuğa olan tutumları –korumacı, baskıcı, izin verici, demokratik, eşitlikçi, reddedici, mükemmeliyetçi, tutarsız- ile yetişkinlik dönemine kadar devam eder.

Kişilik özelliklerimiz, bu tutumlar sonucunda sergilediğimiz davranışları da kapsar. Özellikle lise çağındaki yetişkinliğe doğru yaklaşan ergenler, kendilerini birçok yönden büyük bir karmaşa (arkadaş ilişkileri, kimlik bulma, cinsellik, sosyal beklentiler vb. yönünden) içerisinde bulur. Bu karmaşa içerisindeki yeni neslin narsistik kişilik eğilimlerinin bir kuşak öncesine göre büyük oranda arttığı tespit edilmiştir (Twenge, 2013). Günümüzde önemli problemler arasında yer alan narsisizmi, Twenge ve arkadaşları (2014), çağın problemi olarak nitelendirmiştir.

Birçok kuramcı, çağımızın kişiliği haline gelmiş olan narsisizmin nedenini anlamak için bireyin çocukluk yıllarındaki maruz kaldığı ebeveyn tutumlarına ve sonuçlarına odaklanmıştır. Böylece şema terapi, nesne ilişkileri kuramı gibi birçok yaklaşımda narsisizm kavramı literatürde yerini bulmuştur. Bunun yanı sıra ebeveyn tutumlarının altında yatan motivasyonu anlamaya yönelik bireysel farklılıklar hakkında çok az çalışmanın bulunduğu dikkat çekmektedir.

Günümüzde ebeveynlerin çocuklarına özgüven ve özsayıgı aşılamaı hedefledikleri göze çarpmaktadır. Bu hedef doğrultusunda, otoriteyi çocuklarına bırakma, fazlaca özgürlük tanıma, sorumluluk vermeme, öğretmen eleştirilerinden koruma gibi tutumlar sergilemektedirler. Araştırmalar ise aksine bu tutumların narsistik kişilik eğilimini artırdığını göstermektedir (Twenge ve Campbell, 2010).

Araştırmanın bir diğer konusu ise yaşam doyumudur. Yaşam doyumı kavramı literatürde ayrıca mutluluk ve öznel iyi oluş olarak da geçmektedir. Yaşam amacının ne olduğu, mutluluğun nasıl sağlanacağı uzun yıllardan beri tartışılan bir konudur. Yaşam, hem mutluluğu hem de olumsuz duyguları ve yaşantıları barındıran bir kavramdır. Bu olumsuz

durumlar maddi veya manevi olabilmekte ve insanların ruh sağlığını etkileyebilmektedir. Bu sebeple psikologlar ve diğer bilim insanları olumsuz duyguların ve yaşanmışlıkların insanlar üzerindeki etkisini araştırmışlardır.

Bu çalışmada narsistik kişilik eğilimi ve algılanan ebeveyn tutumları ile yaşam doyumunu arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. İlerleyen bölümlerde sırasıyla araştırmanın amacına ve önemine, çalışmanın değişkenleriyle ilgili literatür taramasına, araştırmanın yöntemine ve veri toplama araçlarına yer verilmiştir. Son olarak çalışmanın bulgularına ve sonuçlara yer verilmiş, gelecek çalışmalar için öneriler sunulmuştur.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada amaç lise öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları ile narsistik kişilik ve yaşam doyumunu arasında nasıl bir ilişki olduğunu saptamak, bu kavramların birbirlerini nasıl etkilediğini ortaya koymaktır. Aynı zamanda çeşitli demografik bilgilerin narsistik kişilik eğilimini farklılaştırıp farklılaştırmadığı incelenmiştir. Araştırmanın amaçları doğrultusunda hipotezleri:

- H₁: Lise öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları narsistik kişilik eğilim düzeyleriyle ilişkilidir.
- H₂: Lise öğrencilerinin ailelerinin ekonomik düzeyine göre yaşam doyumları farklılık göstermektedir.
- H₃: Lise öğrencilerinin yaşam doyumunu, algılanan ebeveyn tutumlarına göre farklılık göstermektedir.
- H₄: Lise öğrencilerinin yaşam doyumunu ve narsistik kişilik eğilimi arasında negatif yönü ilişki vardır.
- H₅: Lise öğrencilerinin narsistik kişilik eğilimi, anne/baba eğitim düzeyi değişkenine göre farklılık göstermektedir.
- H₆: Lise öğrencilerinin narsistik kişilik eğilimi, cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermektedir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Giderek artan narsisizm ile ilgili araştırmalar ülkemizde az sayıdadır. Narsisizm araştırmaları, çoğunlukla kişisel deneyimleri kapsayan kitaplarda ya da tıp alanındaki bilimsel makalelerde ele alınmıştır. Ek olarak Türkiye’de yapılan çalışmalarda narsistik kişilik eğilimlerinin

çoğunlukla üniversite öğrencileri üzerinde yapıldığı, lise öğrencileri üzerine çok az çalışmanın olduğu dikkat çekmektedir. Bu sebeple mevcut çalışma ile literatüre katkı sağlanmak istenmektedir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

2.1. Narsisizm ve Algılanan Ebeveyn Tutumları

Narsisizm ve ebeveyn tutumları arasındaki yapılan çalışmalarda daha çok aşırı izin verici, aşırı koruyucu veya tutarsız ebeveyn tutumlarının narsistik kişilik eğilimlerini artırdığı gözlemlenmektedir (Horton ve diğerleri, 2006).

Kendilik gelişimi hakkında araştırma yapan Kohut (1971) narsisizmi anne-baba yani kendilik gelişimi üzerinden açıklamıştır. Kohut'a göre birey, kendilik gelişimi için 2 ögeye ihtiyaç duymaktadır. Bunlardan ilki yeterince aynalanmak (teşhirciliğe ve hayal kırıklıklarına uygun ölçüde eşlik edicilik) diğeri ise idealize ettiği kişiden yeterince doymulanmaktır. Kohut'a göre bu iki kavramın yoksunluğu, çocukta narsistik kişilik eğilimine yol açacaktır.

Kernberg'e göre (1975) narsisizm, ilgisiz ve soğuk tutumlar sergileyen ebeveynlerin –genelde anne- çocuklarında orataya çıkmaktadır. Bu çocuklar, duygusal anlamda aç bırakılmışlardır. Ek olarak Kernberg, bu tutumları sergileyen ebeveynlerin çocuklarının herhangi bir ayırıcı özelliğe –güzel, zeki vb.- sahip olabileceklerini öne sürmüştür. Bu sebeple bu tutumdaki ebeveynlerin, çocukları üzerinden doyum sağlamaya çalıştıklarını savunmuştur.

Masterson da (1993) Kernberg ile paralel düşünceleri savunmuştur. Narsist çocukların yeterince duygusal destek görmediklerini ve ebeveynleri tarafından doyum sağlama aracı olarak kullandıklarını savunmuştur. Ek olarak anne babaların, çocukların kendiliğini sergilemesine kabul etme ve destekleme konusunda problemlili tutumlar sergilediklerini öne sürmüştür (Masterson, 1985).

Young ve arkadaşlarının (2003) şema modeline göre narsist kişiler, ebeveynleri tarafından sınır çizmeyi öğretilmemiş kişilerdir. Ebeveynleri tarafından duygusal olarak yeterince ilgi görmemişlerdir. Yeteri kadar sevgi ve empati sağlanmamış kişilerdir. Ancak belirli durumlar karşısında onay ve değer görürler.

Millon ve diğerlerinin (1993) sosyal öğrenme kuramına göre ise ebeveynlerin aşırı müsamaha göstermesi ve çocuklarını aşırı şımartmaları narsistik eğilimlere yol açabileceğini savunmuşlardır. Kendilerini diğerlerinden daha üstün gördüklerini ve özel ayrıcalıklara sahipmiş gibi algıladıklarını savunmuştur.

Cramer (2011), ebeveyn tutumları üzerinde yaptığı çalışmada annenin kayıtsız ve demokratik olmayan tutumlarının kişilerde maladaptif narsistik eğilime yol açtığı görülmüştür. Benzer şekilde Wetzel ve Robins (2016) de yaptıkları çalışmada düşmanca ebeveyn tutumlarının bireylerde narsisizmi artırdığını saptamışlardır.

Cramer (2015) başka bir çalışmasında kontrolcü ebeveyn tutumunun kırılğan narsisizm eğilimini artırdığı, duyarlı ve izin verici tutumların kırılğan narsisizmi azalttığını bulmuştur. Ek olarak babanın kontrolcü tutumlarının da büyülenmeci narsisizm eğilimini artırdığını bulmuştur.

Otway ve Vignoles (2006), yürüttükleri çalışmada, anne babaların soğuk davranışlarının kırılğan narsisizme, aşırı değer verici tutumlarının da büyülenmeci narsisizme yol açtığı sonucuna ulaşmışlardır.

Miller ve Campell (2008), kontrolcü tutumların yanında yetersiz sıcaklık gösteren ebeveynlerin çocuklarının narsistik eğilimlerinin arttığını bulmuşlardır. Miller arkadaşları ile (2011) yaptığı başka bir çalışmada ise müdahaleci ve soğuk tutumların kırılğan narsisizme yol açtığı sonucuna ulaşmışlardır.

Horton ve arkadaşlarının 2006 ve 2014'te yaptıkları çalışmalarda aşırı kontrolcü ve müdahaleci ebeveyn tutumlarının narsistik kişilik eğilimlerini artırdığı bulunmuştur.

Benzer sonucu Segrin (2013), arkadaşları ile yaptığı çalışmada bulmuştur. Huxley ve Bizumic (2017) tarafından yapılan çalışmada ise anne babanın sıcak tutumları ve reddediciliği büyülenmeci narsisizme neden olurken, aşırı korumacı ve soğuk tutumları ise kırılğan narsisizme sebep olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Köroğlu'na göre (2010) narsisizmin ortaya çıkış sebebi, kişinin küçük yaşlarda annesini kaybetmesi veya annesi tarafından reddedilmesi/terkedilmesidir. Ona göre anneye empati kurulamaması narsisizme sebep olur.

2.2. Narsisizm ve Yaşam Doyumu

Yaşam doyumu ve narsisizm arasındaki ilişkiyi inceleyen kaynakların Türkiye'deki literatürde sıkça yer almamasıyla birlikte yabancı literatürde konuyla ilgili daha fazla araştırmalar mevcuttur. Konuyla ilgili bazı araştırmalar aşağıdaki gibidir:

Wink (1991) yaptığı çalışmada kırılğan narsistlerin yaşam doyumunun düşük olduğunu bulmuştur. Çalışmasında ayrıca kırılğan narsistlerin romantik ilişkilerinden daha az tatmin oldukları ve daha az olumlu duygulara sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Rose (2002), yaptığı çalışmada büyüklenmeci narsisizm ve yaşam doymu arasındaki ilişkinin benlik saygısı ile açıklanabileceğini savunmuştur. Çalışmada benlik saygısının kontrolünün kırılğan narsisizmi ve mutluluğu düşürdüğünü bulmuştur. Büyüklenmeci narsisizm daha fazla yaşam doymu ve benlik saygısına sahiptir. Kırılğan narsistler ise daha az benlik saygısına ve yaşam doymuna sahiptir.

Sedikides (2004), kişinin narsistik özelliklerinin kişiyi psikolojik olarak olumsuzluklara karşı koruduğunu savunmuştur. Yani kişiler, narsistik özelliklerini savunma olarak kullanmaktadır.

Hill ve Roberts (2012) yaptıkları araştırmada narsisizm ve yaşam doymu arasındaki ilişkiyi yaş değişkenine göre incelenmişlerdir. Araştırmanın bulgularına göre; genç kişilerde narsisizm ve yaşam doymu arasında pozitif bir ilişki saptanırken, yaşlı kişilerde narsisizm ve yaşam doymu arasında negatif bir ilişki saptanmıştır.

Żemojtel-Piotrowska ve arkadaşlarının (2014) yaptığı çalışmada ise narsistik kişilik özellikleri ile yaşam doymu arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Akıncı (2015) çalışmada kırılğan narsisizmin psikopatolojik semptomlarla pozitif, yaşam memnuniyeti ile negatif ilişkisi olduğunu bulmuştur. Ayrıca çalışmada büyüklenmeci narsistik özelliklerine sahip kişilerin yaşam doyumlarının daha yüksek olduğunu bulmuştur.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Tipi

18 yaşını doldurmuş lise öğrencilerinde narsistik kişilik eğilimi ve algılanan ebeveyn tutumları ile yaşam doymu arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlayan bu araştırma, son ölçümlü ve nitel bir araştırmadır.

3.2. Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın evrenini İstanbul'un Esenler ilçesinde yaşayan ve öğrenim gören 18 yaşını doldurmuş yaklaşık olarak 1486 lise öğrencisi oluşturmuştur. Bu veriler kullanılarak Raosoft Örnekleme Hesaplama Aracı ile yapılan hesaplamalar sonucunda örneklem sayısı 306 olarak hesaplanmıştır. Çalışmada, 7 farklı okuldan 322 lise öğrencisi örnekleme alınmıştır. Katılımcıların 164'ü kız, 158'i ise erkektir.

Örnekleme Dâhil Olma Kriterleri:

- Fizyolojik bir bozukluğunun olmaması

- Engelliliğin olmaması
- Ortaöğretim son sınıf öğrencisi olmak
- 18 yaşını doldurmuş olmak

Araştırmada narsistik kişilik eğilimi incelendiği için katılımcıların 18 yaşını doldurmuş olmaları zorunlu tutulmuştur. Bunun sebebi, 18 yaşın altındaki bireylerin kişilik örgütlenmeleri hakkında bir tanı konulamıyor olmasıdır (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013).

3.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama araçları olarak; katılımcıların, demografik bilgilerini öğrenmek amacıyla “Sosyodemografik Bilgi Formu”; narsistik kişilik eğilimi için “Narsistik Kişilik Envanteri”, algılanan ebeveyn tutumları için “Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği” ve yaşam doyumu için “Yaşam Doyumu Ölçeği” kullanılmıştır.

3.4. Sosyo-demografik Bilgi Formu

Araştırmacının kendisi tarafından oluşturulan Sosyodemografik Form’da cinsiyet, ekonomik gelir ve ebeveyn eğitim durumuna yönelik sorular sorulmuştur.

3.5. Narsistik Kişilik Envanteri

Narsistik Kişilik Envanteri’nin özgün adı Narcissistic Personality Inventory (NPI)’dir. Narsistik kişilik özelliklerini ölçmek amacıyla 1979 yılında geliştirilmiştir. Raskin ve Hall tarafından geliştirilmiştir. Önce narsisizmi yansıttığını düşündükleri 220 ifadeyi belirlemişlerdir. Sonra bu ifadelerden 54 maddelik envanteri geliştirmişlerdir (Atay, 2009).

Daha sonra Emmons’un NKE üzerine çalışmaları, Raskin ve Terry’nin envanter hakkında araştırmalarına katkıda bulunmuştur. Raskin ve Terry bu araştırmalar sonucunda 40 soruluk bir envanter geliştirmişlerdir. Bu sorular aynı zamanda otorite, teşhircilik, sömürücülük, hak iddia etme, kendine yeterlilik ve üstünlük boyutlarını kapsamaktadır. (Raskin and Terry, 1988).

2000’li yıllara kadar yaygın olarak kullanılmıştır. Daha sonra Columbia Üniversitesi’nden Dr. Ames ve arkadaşları, 2006 yılında 16 soru olarak envanteri yeniden düzenlemişlerdir. Yirmi sorudan az olmasının, zaman kaybını önlediği ve hataları en aza indirdiği ifade edilir.

Dilimize uyarlaması Atay tarafından gerçekleştirilmiştir. NKE, İkişer seçeneği bulunan 16 sorudan oluşmaktadır. Envanterden alınabilecek minimum puan 0, maksimum puan 16’dır. (Şafak ve Kahraman, 2019) Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için yapılan güvenilirlik

analizinde ölçeğin bütünü için Cronbach Alpha içtutarlılık katsayısı .84, alt boyutlarda ise liderlik/otorite için .78, grandiyözite/gösterişçilik için .72, hak iddia etme/sömürü için .61 bulunmuştur. Analiz sonuçlarına göre envanterin Türk kültüründe sonuçları iyi verdiği görülmüştür. Sonuçlar, ölçme aracının Türkçe uyarlamasının geçerli ve güvenilir olduğunu ortaya koymuştur (Doğan & Çolak, 2020).

3.6. Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği

Özgün adı EMBU-C (Egna Minnen Barndoms Uppfostran for Children) olan ölçek (Dirik ve ark, 2015), yetişkin bireylerin çocukluklarındaki ebeveynlerinin kendilerine yönelik davranış biçimlerine yönelik algılarını değerlendirir. Arrindell ve arkadaşları (1999) tarafından geliştirilmiştir.

Ölçekte reddedici, aşırı koruyucu tutumlar ve duygusal sıcaklık olmak üzere üç temel boyut bulunmaktadır. Ebeveyn tutumlarının anne ve baba için ayrı olarak 4'lü derecelendirme ile (1=hayır, hiçbir zaman, 4= evet, çoğu zaman) sorgulandığı bir ölçektir. 23 maddeden oluşmaktadır ve 81 maddenin kısaltılmış halidir (Perris ve diğerleri, 1980).

Ölçek, Karancı ve diğerleri (2006) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. KAET envanterinin Türkçe formunun özellikleri Karancı ve arkadaşları (2006) tarafından öğrenci örneklemiyle yapılan pilot çalışmada incelenmiştir. İnceleme sonucunda Türkçe formunun da güvenilir ve geçerli olduğu ile ilgili ilk veriler elde edilmiştir.

Yapılan çalışmada aynı üç boyut ortaya çıkmıştır. Reddedici, duygusal sıcaklık ve aşırı koruyucu tutumlar için alfa katsayıları sırasıyla 0.80, 0.76 ve 0.76'dır. Baba reddi, duygusal sıcaklık ve aşırı koruma için alfa katsayıları sırasıyla 0.82, 0.79, 0.79'dur (Karancı ve diğerleri, 2006).

3.7. Yaşam Doyumu Ölçeği

Ölçeğin özgün adı The Satisfaction With Life Scale'dir. Diener ve arkadaşları geliştirmiştir (1985). Ölçek, Köker (1991) tarafından çevrilmiştir. Ölçek için yapılan güvenilirlik çalışmaları sonucunda; madde-test korelasyonları 0.71 ve 0.80 arasında değişmektedir. Test-tekrar test katsayısı ise 0.85 bulunmuştur (Köker, 1991).

Kişinin kendi hayatını genel anlamda nasıl değerlendirdiğini yansıtan ölçek, algılanan genel yaşam doyumunu ölçmektedir. Ölçekte 5 olumlu madde bulunur. Ölçeğin maddeleri yedili Likert tipine dayalı olarak cevaplanmaktadır. Ölçekteki puanların artması algılanan genel yaşam doyumunun yüksek olduğunu göstermektedir.

3.8. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri toplanırken İstanbul'un Esenler ilçesinde yaşayan ve ortaöğretimde öğrenim gören 18 yaşını doldurmuş katılımcılar ile ölçekler paylaşılmıştır ve gönüllülük esasına dayanarak ölçekleri doldurmaları istenmiştir. Öğrencilere ilk olarak “Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu” verilererek onayları alınmıştır.

3.9. Güvenirlilik Analizi

Araştırmada, Algılanan Ebeveyn Tutum Ölçeği (AETÖ), Narsistik Kişilik Envanteri (NKE), Yaşam Doyum Ölçeği (YDÖ) ve ölçeklerin alt boyutlarına ait cronbach's alpha değerleri Tablo 1'de gösterilmiştir. Güvenirlilik analizi, bireylerin test maddelerine verdikleri cevaplar arasındaki tutarlılığın göstergesidir ve testin ölçmek istediği özelliğin ne derece doğru ölçüldüğünün ortaya konulmasıdır. Yapılan güvenirlilik analizlerinde α katsayısının 0,70 üzeri olması beklenmektedir (Pallant, 2020). Buna göre araştırmada kullanılan Algılanan Ebeveyn Tutum Ölçeği ve alt boyutlarının, Narsistik Kişilik Eğilimi Ölçeğinin ve Yaşam Doyum Ölçeğinin güvenirliliklerinin yeterli olduğu, Narsistik Kişilik Eğilimi Ölçeğinin alt boyutlarının güvenirliliklerinin düşük olduğu görülmüştür.

Tablo 1: Algılanan Ebeveyn Tutum Ölçeği (AETÖ), Narsistik Kişilik Envanteri (NKE), Yaşam Doyum Ölçeği (YDÖ) ve Ölçeklerin Alt Boyutlarına Ait Cronbach's Alpha Değerleri

Ölçek ve Alt Boyutları	Cronbach's Alpha	Frekans (N)
Algılanan Ebeveyn Tutumu		
Anne Reddetme	0,834	7
Anne Duygusal Sıcaklık	0,847	7
Anne Aşırı Koruma	0,822	9
Baba Reddetme	0,831	7
Baba Duygusal Sıcaklık	0,853	7
Baba Aşırı Koruma	0,812	9
Narsistik Kişilik Eğilimi	0,734	16
Teşhircilik	0,647	3
Otorite	0,570	2
Üstünlük	0,518	3
Hak İddia Etme	0,165	2
Sömürücülük	0,508	3
Kendine Yeterlilik	0,212	3
Yaşam Doyum Ölçeği	0,882	5

3.10. Verilerin Analizi

Veriler, SPSS 26 Statistics Paket Programı aracılığı ile analiz edilmiştir. Kategorik değişkenler sayı ve yüzde olarak hesaplanmıştır. Sayısal değişkenlerde normal dağılım, çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanarak bulunmuş olup Tablo 2'de gösterilmiştir. Normal dağılımın kurallarına göre çarpıklık değerlerinin $\pm 1,5$ arasında olması gerekmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Bu kapsamda Tablo 2'deki Algılanan Ebeveyn Tutum Ölçeği

(AETÖ), Narsistik Kişilik Envanteri (NKE), Yaşam Doyum Ölçeği (YDÖ) ve ölçeklerin alt boyutlarının normal dağılıma uyduğu görülmüştür.

Tablo 2: Algılanan Ebeveyn Tutum Ölçeği (AETÖ), Narsistik Kişilik Envanteri(NKE), Yaşam Doyum Ölçeği (YDÖ) ve Ölçeklerin Alt Boyutlarına Ait Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Ölçek ve Alt Boyutları	Skewness (Çarpıklık)		Kurtosis (Basıklık)	
	İstatistik	Std.Hata	İstatistik	Std.Hata
Algılanan Ebeveyn Tutumu				
Anne Reddetme	1,494	0,136	2,303	0,271
Anne Duygusal Sıcaklık	-0,498	0,136	-0,654	0,271
Anne Aşırı Koruma	0,414	0,136	-0,549	0,271
Baba Reddetme	1,348	0,136	1,416	0,271
Baba Duygusal Sıcaklık	-0,098	0,136	-0,937	0,271
Baba Aşırı Koruma	0,449	0,136	-0,495	0,271
Narsist Kişilik Eğilimi	-0,021	0,136	-0,744	0,271
Teşhircilik	0,102	0,136	-1,352	0,271
Otorite	-0,231	0,136	-1,443	0,271
Üstünlük	0,130	0,136	-1,236	0,271
Hak İddia Etme	0,619	0,136	-0,727	0,271
Sömürücülük	0,176	0,136	-1,013	0,271
Kendine Yeterlilik	0,389	0,136	-0,581	0,271
Yaşam Doyum Ölçeği	0,319	0,136	-0,500	0,271

İstanbul'un Esenler ilçesinde eğitim gören ve 18 yaşını doldurmuş lise öğrencilerine uygulanan ölçek ve alt boyutlarının normallik sayıltısı karşılandığı için; cinsiyet, öğrencinin kiminle yaşadıkları, anne ya da babalarının sağ olup olmama durumları, öğrenciyi kimin büyüttüğü, şuan psikiyatrik bir ilaç kullanma durumları, geçmişte psikiyatrik bir ilaç kullanma durumları ve daha önce psikoterapi alma durumlarına göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasında Independent Sample T Test, öğrencilerin anne ve baba eğitim durumları ile aile gelir düzeyi puanlarının karşılaştırılmasında ise One Way Anova Testi kullanılmıştır. Gruplar arasındaki farklılığın karşılaştırılmasında Post Hoc Testleri kullanılmıştır. Algılanan Ebeveyn Tutum Ölçeği (AETÖ), Narsistik Kişilik Envanteri (NKE), Yaşam Doyum Ölçeği (YDÖ) ve ölçeklerin alt boyutlarının arasındaki ilişkinin incelenmesinde Pearson Korelasyon Testi kullanılmıştır. Korelasyon katsayısı; 0.00- 0.30 arası düşük, 0.30-0.70 arası orta ve 0.70-1.00 arası ise yüksek düzeyde bir ilişki olarak değerlendirilmiştir (Büyüköztürk, 2020). Tüm çalışmada anlamlılık düzeyleri 0,05 ve 0,01 değerleri dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir.

4. BULGULAR

4.1. 18 Yaşını Doldurmuş Lise Öğrencilerinin Sosyo-Demografik Özellikleri

İstanbul'un Esenler ilçesinde eğitim gören ve 18 yaşını doldurmuş lise öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3: 18 Yaşını Doldurmuş Lise Öğrencilerinin Sosyo-Demografik Özellikleri

Değişken	Kategori	Frekans (N)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kız	164	50,9
	Erkek	158	49,1
Anne Eğitim Durumu	Okur Yazar Değil	22	6,8
	İlköğretim	195	60,6
	Lise	81	25,2
Baba Eğitim Durumu	Lisans ve üzeri	24	7,5
	İlköğretim	167	51,9
	Lise	112	34,8
Aile Gelir Düzeyi	Lisans ve üzeri	43	13,4
	0-8500 TL	69	21,4
	8500-17000 TL	171	53,1
Kiminle Yaşıyor	17000 üzeri	82	25,5
	Ailesiyle	306	95,0
	Yurtta ya da Akrabalarıyla	16	5,0
Anne ya da Babasının Sağ Olma Durumu	Evet	303	94,1
	Hayır	19	5,9
Sizi Anne ya da Babanız mı Büyüttü	Evet	299	92,9
	Hayır	23	7,1
Toplam		322	100

İstanbul'un Esenler ilçesinde eğitim gören ve 18 yaşını doldurmuş olan 322 lise öğrencisi katılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin %50,9'u kız ve %49,1'i erkektir. Lise öğrencilerinin anne eğitim düzeyleri incelendiğinde; %60,6'sının ilköğretim, %25,2'sinin lise, %7,5'inin lisans ve üzeri ve %6,8'inin okur-yazar olmadığı tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan lise öğrencilerinin baba eğitim düzeyleri incelendiğinde; %51,9'unun ilköğretim, %34,8'inin lise ve %13,4'ünün lisans ve üzeri eğitim aldığı belirlenmiş olup okuma-yazma bilmeyen babanın olmadığı görülmüştür.

4.2.18 Yaşını Doldurmuş Lise Öğrencilerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği (KAET), Narsistik Kişilik Envanteri (NKE), Yaşam Doyum Ölçeği (YDÖ) ve Ölçeklerin Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 4: 18 Yaşını Doldurmuş Lise Öğrencilerini Kimin Büyüttüğüne Göre Algılanan Ebeveyn Tutum Ölçeği (AETÖ), Narsistik Kişilik Envanteri (NKE), Yaşam Doyum Ölçeği (YDÖ) ve Ölçeklerin Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçekler ve Alt Boyutları	Sizi Anne/Babanız Mı Büyüttü	N	Ort/Top.	S.S.	t	p
Baba Duygusal Sıcaklık	Evet	299	2,52	0,78	2,054	0,041**
	Hayır	23	2,17	0,68		
Baba Aşırı Koruma	Evet	299	2,19	0,65	0,008	0,994
	Hayır	23	2,19	0,52		
Narsist Kişilik Eğilimi	Evet	299	6,73	3,41	-2,869	0,004*
	Hayır	23	8,83	2,93		
Teşhircilik	Evet	299	1,33	1,09	0,491	0,624
	Hayır	23	1,22	1,20		
Otorite	Evet	299	1,10	0,82	-2,186	0,030**
	Hayır	23	1,48	0,67		
Üstünlük	Evet	299	1,32	1,06	-2,023	0,044**
	Hayır	23	1,78	1,13		
Hak İddia Etme	Evet	299	0,62	0,69	-1,400	0,162
	Hayır	23	0,83	0,58		
Sömürücülük	Evet	299	1,30	0,99	-2,897	0,004*
	Hayır	23	1,91	0,90		
Kendine Yeterlilik	Evet	299	1,06	0,86	-2,914	0,004*
	Hayır	23	1,61	0,94		
Yaşam Doyum Ölçeği	Evet	299	14,25	4,92	4,978	0,000*
	Hayır	23	9,09	2,63		

* $p < 0,01$, ** $p < 0,05$, t: *Independent Sample T Testi*

18 yaşını doldurmuş lise öğrencilerini kimin büyüttüğüne göre, algılanan ebeveyn tutumu ölçeği alt boyutlarından anne duygusal sıcaklık puanları arasında anlamlı farklılık görülmüştür ($p < 0,05$). Lise öğrencilerinden anne ve babasının yanında büyüyenlerin, akrabalarının yanında büyüyenlere göre, anne duygusal sıcaklık puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. 18 yaşını doldurmuş lise öğrencilerini kimin büyüttüğüne göre, algılanan ebeveyn tutumu ölçeği alt boyutlarından baba duygusal sıcaklık puanları arasında anlamlı farklılık görülmüştür ($p < 0,05$).

4.3. Algılanan Ebeveyn Tutum Ölçeği (AETÖ), Narsistik Kişilik Envanteri(NKE), Yaşam Doyum Ölçeği (YDÖ) ve Ölçeklerin Alt Boyutları Arasındaki İlişki Düzeylerinin İncelenmesi

Algılanan Ebeveyn Tutum Ölçeği (AETÖ), Narsistik Kişilik Envanteri(NKE), Yaşam Doyum Ölçeği (YDÖ) ve ölçeklerin alt boyutları arasındaki ilişki düzeylerinin incelenmesi Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5: Algılanan Ebeveyn Tutum Ölçeği (AETÖ), Narsistik Kişilik Envanteri(NKE), Yaşam Doyum Ölçeği (YDÖ) ve Ölçeklerin Alt Boyutları Arasındaki İlişki Düzeylerinin İncelenmesi

Değişkenler	Kat Sayı	AR	ADS	AAK	BR	BDS	BAK	NKE	T	O	Ü	HİE	S	KY	YDÖ
Anne Reddetme	r	1													
	p														
Anne Duygusal Sıcaklık	r	0,420*	1												
	p	0,000													
Anne Aşırı Koruma	r	0,570*	-0,039	1											
	p	0,000	0,484												
Baba Reddetme	r	0,747*	0,367*	0,445*	1										
	p	0,000	0,000	0,000											
Baba Duygusal Sıcaklık	r	0,343*	0,792*	-0,051	0,431*	1									
	p	0,000	0,000	0,358	0,000										
Baba Aşırı Koruma	r	0,441*	-0,053	0,784*	0,536*	-0,031	1								
	p	0,000	0,343	0,000	0,000	0,580									
Narsistik Kişilik Eğilimi	r	0,111*	-0,103	0,012	0,042	-0,074	0,002	1							
	p	0,047	0,064	0,828	0,452	0,187	0,974								
Teşhircilik	r	0,253*	-0,048	0,118*	0,105	-0,056	0,061	0,687*	1						
	p	0,000	0,392	0,035	0,060	0,321	0,278	0,000							
Otorite	r	0,078	-0,054	0,080	0,046	-0,066	-0,008	0,709*	0,401*	1					
	p	0,163	0,337	0,151	0,410	0,235	0,893	0,000	0,000						
Üstünlük	r	0,046	-0,097	-0,091	0,024	-0,062	-0,034	0,692*	0,345*	0,302*	1				
	p	0,409	0,082	0,104	0,671	0,268	0,538	0,000	0,000	0,000					
Hak İddia Etme	r	0,121*	-0,085	0,186*	0,201*	-0,090	0,209*	0,403*	0,221*	0,290*	0,151*	1			
	p	0,029	0,130	0,001	0,000	0,106	0,000	0,000	0,005	0,000	0,007				
Sömürücülük	r	0,016	0,010	0,000	-0,074	0,018	-0,046	0,666*	0,337*	0,485*	0,281*	0,102	1		
	p	0,772	0,859	0,999	0,184	0,744	0,414	0,000	0,000	0,000	0,000	0,067			
Kendine Yeterlilik	r	0,129*	0,120*	0,210*	0,113*	-0,031	0,132*	0,468*	0,075	0,193*	0,332*	-0,057	0,171*	1	
	p	0,021	0,031	0,000	0,043	0,575	0,017	0,000	0,178	0,001	0,000	0,311	0,002		
Yaşam Doyum Ölçeği	r	0,287*	0,339*	0,163*	0,370*	0,381*	0,184*	-0,108	-0,088	0,115*	0,031	0,224*	-0,074	0,017	1
	p	0,000	0,000	0,003	0,000	0,000	0,001	0,053	0,116	0,038	0,578	0,000	0,185	0,761	

*p<0,05, r: Korelasyon katsayısı, AR: Anne Reddetme, ADS: Anne Duygusal Sıcaklık, AAK: Anne Aşırı Koruma, BR: Baba Reddetme, BDS: Baba Duygusal Sıcaklık, BAK: Baba Aşırı Koruma, NKE: Narsistik Kişilik Eğilimi, T: Teşhircilik, O: Otorite, Ü: Üstünlük, HİE: Hak İddia Etme, S: Sömürücülük, KY: Kendine Yeterlilik, YDÖ: Yaşam Doyum Ölçeği

18 yaşını doldurmuş lise öğrencilerinin anne reddetme puanları ile baba reddetme puanları arasında yüksek düzeyde, anne aşırı koruma ve baba aşırı koruma puanları arasında orta düzeyde, Narsistik Kişilik Eğilim Ölçeği, teşhircilik ve hak iddia etme puanları arasında ise düşük düzeyde pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür (p<0,05).

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmanın sonuçları şu şekildedir:

- Ebeveyn tutumlarının narsistik kişilik eğilimi üzerine etkisinin olmadığı görülmüştür.
- Erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre narsistik kişilik eğilimlerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.
- Kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre yaşam doyum seviyelerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.
- Öğrencilerin, yaşam doyumlarının orta seviyede olduğu görülmüştür.
- Öğrencilerin annelerinin eğitim seviyesi yükseldikçe, yaşam doyumlarının arttığı saptanmıştır.
- Öğrencilerin annelerinin eğitim seviyesi azaldıkça, öğrencilerde narsistik kişilik eğiliminin ve psikolojik sorun yaşama ihtimalinin arttığı saptanmıştır.
- Lise öğrencilerinin baba eğitim düzeyleri yükseldikçe narsistik kişilik eğilim seviyelerinin azaldığı ve yaşam doyumlarının arttığı saptanmıştır.
- Lise öğrencilerinin, aile gelir düzeyleri arttıkça narsistik kişilik eğilim seviyelerinin ve yaşam doyum seviyelerinin yükseldiği görülmüştür.
- Lise öğrencilerinden yurtda ya da akrabalarıyla yaşayanların, ailesiyle yaşayanlara göre narsistik kişilik eğilimlerinin ve yaşam doyumlarının bir miktar daha yüksek olduğu görülmüştür.
- Lise öğrencilerinden anne ve babası sağ olanların psikolojik sorun yaşama ihtimalinin daha yüksek olduğunu göstermektedir.
- Lise öğrencilerinden anne ya da babasından birisi veya her ikisi ölmüş olanların, sağ olanlara göre narsistik kişilik eğiliminin bir miktar daha yüksek olduğu görülmüştür.
- Lise öğrencilerinden anne ve babası sağ olanların, anne ya da babasından birisi veya her ikisi ölmüş olanlara göre yaşam doyumlarının bir miktar daha yüksek olduğu görülmüştür.
- Lise öğrencilerinden akrabalarının yanında büyüyenlerin, anne ve babasının yanında büyüyenlere göre narsistik kişilik eğilimlerinin ve yaşam doyumlarının daha yüksek seviyede olduğu görülmüştür.

- Lise öğrencilerinden psikoterapi seansı almayanların, alanlara göre narsistik kişilik eğilimlerinin ve yaşam doyumlarının daha yüksek seviyede olduğu saptanmıştır.
- Lise öğrencilerinin anne reddetme puanları arttıkça, narsistik kişilik eğilimi artacak, yaşam doyum puanları ise azalacaktır.
- Lise öğrencilerinin anne duygusal sıcaklık puanları arttıkça, baba duygusal sıcaklık ve yaşam doyum ölçeği puanları da artacaktır.
- Lise öğrencilerinin anne aşırı koruma puanları arttıkça yaşam doyum ölçeği puanları azalacaktır.
- Lise öğrencilerinin baba reddetme puanları arttıkça yaşam doyum ölçeği puanları ise azalacaktır.
- Lise öğrencilerinin baba duygusal sıcaklık puanları arttıkça yaşam doyum ölçeği puanları da artış gösterecektir.
- Lise öğrencilerinin baba aşırı koruma puanları arttıkça yaşam doyum ölçeği puanları azalış gösterecektir.
- Lise öğrencilerinin hak iddia etme puanları arttıkça, yaşam doyum ölçeği puanları azalış gösterecektir.

Bu araştırmanın önerileri ise şu şekildedir:

- Bu araştırmanın sınırlılığı 12. sınıf lise öğrencileri ile yapılmış olmasıdır. Bundan sonraki yapılacak çalışmalarda farklı ve daha geniş yaş dilimi incelenebilir.
- Bu çalışmada narsisizmi ölçmek için kullanılan envanter, narsisizmi bir kişilik özelliği olarak ele almıştır. Yapılacak olan gelecek çalışmalarda narsisizmin patolojik veya kırılma-büyükleme yönü ele alınabilir.
- Araştırmada Esenler ilçesinde öğrenim gören 322 öğrenci ile çalışılmıştır. İleriki çalışmalarda farklı ilçelerde veya şehirlerde çalışmalar yapılabilir.
- Araştırmada bireylerin narsistik eğilimleri kişilerin kendi öz bildirimlerine göre belirlenmiştir. Gelecek çalışmalarda narsistik kişilik eğilimleri belirlenirken veli, sınıf öğretmeni veya rehber öğretmenin bildirimine dayalı ölçekler kullanılabilir.

- Araştırmada anne ve babanın eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerde narsistik kişilik eğiliminin azaldığı ve yaşam doyumunun arttığı saptanmıştır. Bundan dolayı, ailelere yönelik eğitim çalışmalarının sayısının artırılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Akıncı, İ. (2015). *The relationship between the types of narcissism and psychological well-being: the roles of emotions and difficulties in emotion regulation*. Yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Arrindell, W. A., Sanavio, E., Aguilar, G. & Ende, J.(1999). The development of a short form of the EMBU: Its appraisal with students in Greece, Guatemala, Hungary and Italy. *Personality and Individual Differences*, 27(4), 613-628.
- Atay, S. (2009). Narsistik kişilik envanteri'nin Türkçe'ye standardizasyonu. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(1), 181-196.
- Büyüköztürk, Ş. (2020). *Sosyal bilimler için veri analiz el kitabı* (27. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Cramer, P. (2011). Young adult narcissism: A 20 year longitudinal study of the contribution of parenting styles, preschool precursors of narcissism, and denial. *Journal of Research in Personality*, 45(1), 19-28.
- Cramer, P. (2015). Adolescent parenting, identification, and maladaptive narcissism. *Psychoanalytic Psychology*, 32(4), 559.
- Diener, E., Emmons, R.A., Larsen, R.J. & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*. 49(1), 71-75.
- Dirik, G., Yorulmaz, O., & Karancı, A. N. (2015). Çocukluk dönemi ebeveyn tutumlarının değerlendirilmesi: Kısaltılmış algılanan ebeveyn tutumları-çocuk formu. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 26(2), 123-130.
- Doğan, U. & Çolak, T. S. (2020). Narsistik kişilik envanteri-13 (nke-13)'nin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(26), 4166-4184.
- Hill, P. L. & Roberts, B. W. (2012). Narcissism, well-Being, and observer-rated personality across the lifespan. *Social Psychological And Personality Science*, 3(2), 216-223.

- Horton, R. S., Bleau, G. & Drwecki, B. (2006). Parenting narcissus: What are the links between parenting and narcissism? *Journal of Personality*, 74, 345–376.
- Horton, R. S. & Tritch, T. (2014). Clarifying the links between grandiose narcissism and parenting. *The Journal of psychology*, 148(2), 133-143.
- Huxley, E. & Bizumic, B. (2017). Parental invalidation and the development of narcissism. *The Journal of psychology*, 151(2), 130-147.
- Karancı, A. N., Abdel-Khalek, A. M. , Glavak, R., Richter, J., Bridges, K. R., Dirik, G., Yorulmaz, O. & Arrindell, W. A. (2006). Extending the cross-national invariance of the parental warmth and rejection dimensions: Evidence from Arab countries, Croatia, and Turkey by applying the Short-EMBU. Sözel bildiri, *1st Congress of International Acceptance and Rejection*, Askeri Müze Kültür Merkezi, İstanbul, Türkiye.
- Kernberg, O. (1975). *Borderline conditions and pathological narcissism*. New York: Jason Aronson.
- Kohut, H. (1971). *The analysis of the self*. New York, Internationa Universities Press.
- Köker, S. (1991). *Normal ve sorunlu ergenlerin yaşam doyumu düzeylerinin karşılaştırılması*. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Koroğlu, E. (2010). *Kişilik bozuklukları*. Ankara: HYB Yayıncılık.
- Masterson, J. F. (1985). *The real self: A developmental*. New York: Routledge.
- Masterson, J. F. (1993). *The emerging self: A developmental, self, and object relations approach to the treatment of the closet narcissistic disorder of the self*. Philadelphia: Brunner/Mazel.
- Miller, J. D. & Campbell, W. K. (2008). Comparing clinical and social-personality conceptualizations of narcissism. *Journal of Personality*, 76, 449 – 476.
- Miller, J. D., Hoffman, B. J., Gaughan, E. T., Gentile, B., Maples, J. & Keith Campbell, W. (2011). Grandiose and vulnerable narcissism: A nomological network analysis. *Journal of personality*, 79(5), 1013-1042.
- Millon, T., Everly, G. & Davis, R. D. (1993). How can knowledge of psychopathology facilitate psychotherapy integration? A view from the personality disorders. *Journal of Psychotherapy Integration*, 3(4), 331–352.

- Otway, L. J. & Vignoles, V. L. (2006). Narcissism and childhood recollections: A quantitative test of psychoanalytic predictions. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 32(1), 104-116.
- Pallant, J. (2020). *SPSS kullanma kılavuzu (3. baskı)*. (S. Balcı, & B. Ahi, Çev.) Ankara: Anı Yayınları.
- Perris, C., Jacobson, L., Linstorm, H., Von Knorring, L. & Perris, H. (1980). Development of a new inventory for assessing memories of parental rearing behavior. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 61(4), 265-274.
- Raskin, R. & Hall, T. (1988), A principal-component analysis of the narcissistic personality inventory and further evidence of its construct validity. *Journal of Personality and Social Psychology Bulletin*, 27, 151–161.
- Rose, P. (2002). The happy and unhappy faces of narcissism. *Personality and Individual Differences*, 33, 379-391.
- Sedikides, C., Rudich, E. A., Gregg, A. P., Kumashiro, M. & Rusbult, C. (2004). Are normal narcissists psychologically healthy? Self-esteem matters. *Journal of Personality and Social psychology*, 87(3), 400-416.
- Segrin, C., Wosidlo, A., Givertz, M. & Montgomery, N. (2013). Parent and child traits associated with overparenting. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 32(6), 569-595.
- Şafak, B. & Kahraman, S. (2019). Sosyal medya kullanımının yalnızlık ve narsistik kişilik özelliği belirtileri ile ilgili ilişkinin incelenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 54-69.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics (Sixth Edition)*. Boston: Pearson Education Limited.
- Twenge, J.M. & Campbell, W.K. (2010). *Asrın vebası: narsisizm illeti*. (Çev. Özlem Korkmaz). İstanbul: Kaknüs Yayıncılık.
- Twenge, J. M. (2013). *'Ben' nesli (4. Baskı)*. (Çev. E. Öztürk) İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Twenge, J. M., Miller, J. D. & Campbell, W. K. (2014). The narcissism epidemic: commentary on modernity and narcissistic. *Personality Disorder*, 5(2), 227-229.

Wetzel, E. & Robins, R. W. (2016). Are parenting practices associated with the development of narcissism? Findings from a longitudinal study of Mexican origin youth. *Journal of Research in Personality*, 63, 84-94.

Wink, P. (1991). Two faces of narcissism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61 (4), 590-597.

Young, J. E., Klosko, J. S. & Weishaar, M. E. (2003). *Schema therapy: A practitioner's guide*. New York, The Guilford Press.

Żemojtel-Piotrowska, M., Clinton, A., & Piotrowski, J. (2014). Agentic and communal narcissism and subjective well-being: Are narcissistic individuals unhappy? A research report. *Current Issues In Personality Psychology*, 2(1), 10-16.